

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin (DEAÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Interdisciplinary Education Perception Scale: Validity and Reliability Studies

FÜSUN TERZİOĞLU*
DEMET AKTAŞ**
NURCAN ERTUG***
HANDAN BOZTEPE****

Geliş Tarihi: 26.01.2018, Kabul Tarihi: 18.04.2018, Yayın Tarihi: 29.03.2019

Cite this article as: F Terzioğlu, D Aktaş, N Ertug, H Boztepe. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin (DEAÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2019;16(1):15-20.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı, Turgut Ozal Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır (16.12.2015/99950669/148).
Bilgiendirilmiş Onam: Çalışmaya katılanlardan bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.
Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.
Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the Turgut Ozal University Medical School Clinical Research Ethics Council (16.12.2015/99950669/148).
Informed Consent: Written informed consent was obtained from participants in this study.
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.
Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

© Telif Hakkı 2019 Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Semahat Arsel Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Merkezi (SANERC) - Makale metnine www.kuhead.org web sayfasından ulaşılabilir.
© Copyright 2019 by Koç University School of Nursing Publication of the Semahat Arsel Nursing Education and Research Center - Available online at www.kuhead.org

ÖZ

Amaç: Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği (DEAÖ) Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmektir.

Yöntem: Bu metodolojik çalışmadaki ölçek, farklı meslek grupları ile çalışan sağlık çalışanları ve öğrencilerinin, disiplinlerarası eğitime ilişkin algılarını belirlemek amacıyla Ankara'da bir üniversitenin beş farklı sağlık disiplininin toplam 215 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçek geçerlik ve güvenilirliği açıklayıcı faktör analizi, iç tutarlık katsayısı (α) ve sınıf içi korelasyon katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Faktör analizi sonucunda, 17 maddeli ve 3 faktörlü ölçeğe ulaşılmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha (α) katsayısı 0.926 olarak bulunmuştur ve ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışma sonuçlarımız, DEAÖ Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir. DEAÖ Türkçe versiyonu farklı meslek grupları ile çalışan sağlık bakım öğrencilerinin disiplinlerarası eğitime ilişkin algılarını ölçmede kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Disiplinlerarası eğitim; geçerlik; güvenilirlik; öğrenci; sağlık çalışanları.

ABSTRACT

Aim: To adapt and evaluate the validity and reliability of the Turkish version of the Interdisciplinary Education Perception Scale (IEPS-TR).

Methods: The IEPS-TR was used in this methodological study to identify the perceptions of interdisciplinary education of health professionals and students working with different occupational groups. The population of the study comprised 215 university students from five different undergraduate health science programs of a university in Ankara, Turkey. The validity and reliability of the scale were assessed using exploratory factor analysis (EFA), Cronbach's alpha, and intraclass correlation coefficient (ICC).

Results: As a result of the factor analysis, a seventeen-item scale with three factors was achieved. The Cronbach's alpha coefficient was found to be 0.926, and the scale was determined to be valid and reliable.

Conclusion: Our study results show that the Turkish version of the IEPS is a valid and reliable instrument. The IEPS-TR can be used in measuring interdisciplinary perceptions of health care students working with different occupational groups.

Keywords: Health care worker; student; interdisciplinary education; validity; reliability.

* F Terzioğlu, Prof. Dr.
Atılım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı, Ankara
e-posta: fusun.terzioglu@atilim.edu.tr

** D Aktaş, Dr. Öğr. Üyesi
Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü, Mersin
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü
Bahçelievler Kampüsü, 1857. Sok. No:12 33140 Yenişehir / Mersin
Tel: 0 324 325 33 00 Faks: 0 324 325 33 01
e-posta: daktas7706@gmail.com

*** N Ertug, Dr. Öğr. Üyesi
Ufuk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara
e-posta: ertugnurcan@gmail.com

**** H Boztepe, Öğr. Gör.
Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ankara
e-posta: boztepehandan@gmail.com

Son yıllarda sağlık hizmetlerinin sunumunda disiplinlerarası eğitim yaklaşımının gerekliliği sıklıkla vurgulanmaktadır.^(1,2) Özellikle sağlık hizmetinin sunumunda kaliteli hasta bakımı, hasta güvenliği gibi kavramların gündeme gelmesi, sağlık personeline olan ihtiyacın her geçen gün artması disiplinlerarası eğitim yaklaşımının önemini artırmıştır. Disiplinlerarası eğitimde farklı disiplinlerdeki sağlık çalışanları ve öğrencilerinin, hasta bakımına yönelik yeni bilgi, beceri, yaklaşım kazanmaları, etkili iletişimde bulunmaları, birbirlerinin rol ve sorumluluklarına uyum sağlamaları gibi hedeflerin olması eğitimin önemini daha da artırmıştır.^(1,3) Bu hedefler doğrultusunda, aynı eğitim ortamında farklı sağlık disiplinlerindeki öğrencilerden değişik bakış açılarıyla vakalar, olgular ve sorunlar arasındaki ilişkileri ortaya koymaları, yeni ve farklı bilgilere ulaşmaları beklenmektedir.^(2,3) Öğrencilere bir ekibin parçası olma sorumluluğu verilerek, hasta ihtiyaçlarına ve problemlerine odaklanmaları sağlanmaktadır. Öğrencilere hasta yararına daha ayrıntılı düşünme, fikir geliştirme ve yüksek düzeyde genelleme (analiz ve sentez düzeyi) yapma olanağı sunulmaktadır. Disiplinlerarası eğitim anlayışı öğrencilere, bilginin farklı modellerini kullanarak yaratıcı olmayı da öğretmektedir.⁽³⁾ Bu nedenle öncelikle sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin (hemşirelik, tıp, sosyal hizmet, diyetisyen, odyolog, fizik tedavi ve rehabilitasyon vb.) müfredat programlarına disiplinlerarası eğitim derslerinin yerleştirilmesi önem arz etmektedir.

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin müfredat programına disiplinlerarası derslerin eklenmesi, öğrencilerin hem teorik hem de klinik uygulama alanlarında aktif öğrenme, etkileşim içinde olma, hasta bakımına yönelik eğitimin her aşamasında ortak zorlukları görebilme, birlikte çalışabilme, birbirlerinin güçlü ve zayıf yönlerini öğrenerek, zayıf oldukları alanlarda birbirlerini tamamlayabilme gibi özelliklerin kazanılmasında etkili olmaktadır.^(1,4) Yapılan çalışmalarda, disiplinlerarası eğitimin özellikle ideal hasta bakımı, çalışan ve hasta memnuniyeti, hasta güvenliği ve ekip işbirliği açısından etkili eğitim yöntemlerinden biri olduğunu saptanmıştır.^(4,7)

Disiplinlerarası eğitimin sağlık alanında öğrenim gören öğrenciler açısından pek çok faydası vardır. Öğrencilerin hasta bakımı ile ilgili olarak çok yönlü düşünme biçimini kazanmalarına olanak sağlamaktadır.⁽⁸⁾ Öğrencilerin mevcut sağlık bakımına yönelik olarak eleştirel ve yaratıcı düşünebilme, karar verebilme, ortak konularda değişik disiplinlerin bilgi ve becerilerini bütünleştirebilme becerisi kazanmalarına yardımcı olmaktadır.^(8,9) Bununla birlikte disiplinlerarası eğitim öğrenciye, sağlık alanındaki diğer disiplinlerdeki öğretim elemanı ve öğrencilere karşı saygı duyma, onları anlama ve algılama, kendi görüşleri dışında diğer görüş açılarının varlığını tanıma ve kabul etme, iyi bir dinleme becerisi geliştirebilmelerinde de etkili olmaktadır.⁽⁵⁾

Disiplinlerarası eğitimin bu olumlu özellikleri, öğrenci, öğretim elemanı ve sağlık çalışanları arasında etkili bir iletişim ve işbirliği sağlayarak hasta bakım sonuçlarını pozitif yönde etkilemektedir. Böylelikle disiplinlerarası eğitim sağlık ekibindeki her meslek üyesinin etkin bir biçimde hastaya

yönelik bilgi ve becerisini uygulama fırsatı sağlamaktadır. Ekip üyelerinin diğer sağlık disiplinlerinin rol ve sorumluluklarını tanıma ve anlamalarına olanak sağlamaktadır.⁽¹⁾ Sağlık hizmeti veren hekim-hemşire ve diğer disiplinlerdeki meslek üyeleri ile koordinasyonu sağlayarak sağlık bakımının kalitesini artırmaktadır.^(3,10) Etkili disiplinler arası eğitim anlayışı, sağlık hizmetinde tıbbi hataların önlenmesi, hasta güvenliğinin sağlanması, mortalite- morbidite oranlarının azalması ve hasta bakım maliyetinin azalmasını da olanaklı kılmaktadır.^(8,9)

Araştırmanın Amacı:

Bu çalışma; disiplinlerarası eğitimin yararları ve sağlık hizmetlerine katkısı göz önüne alınarak, bu alanda ülkemizdeki durumu değerlendirebilmek, geliştirilmesi gereken alanları saptamak için nitelikli bir ölçme aracı olduğu düşünülen Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği (Interdisciplinary Education Perception Scale)⁽¹¹⁾ nin Türkçe geçerlik-güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Katılımcılar

Metodolojik tipte olan araştırma, 2015-2016 bahar sömestrinde Ankara'da bulunan bir üniversitenin sağlık alanında lisans eğitimi veren beş farklı disiplininin (Hemşirelik, Tıp, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Sosyal Hizmet ve Odyoloji) üçüncü sınıfında öğrenim gören gönüllü öğrenciler ile yürütülmüştür. Farklı sağlık disiplinlerindeki bu öğrenciler hastane uygulamaları esnasında ilk kez ortak bir alanda, ekibin bir üyesi olarak üçüncü sınıf düzeyinde karşı karşıya gelebildiğinden bu sınıf tercihi yapılmıştır. Bu bölümlerde üçüncü sınıfta kayıtlı toplam öğrenci sayısı 396'dır. Kayıtlı olan tüm öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Literatürde, bir ölçeğin başka bir kültüre uyarlanmasında yapılan geçerlik güvenilirlik çalışmasında ölçek madde sayısının en az beş veya on katı kadar katılımcıya ulaşılması önerilmektedir.⁽¹¹⁾ Bu çalışmada ölçek madde sayısı da göz önünde bulundurularak toplam 215 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 82 öğrenci ile test-tekrar test yöntemi (retest) uygulaması yapılarak, ölçeğin zamana karşı tutarlılığı değerlendirilmiştir.

Çeviri ve Kültürlerarası Uyum Süreci

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması, Aksayın ve Gözüm tarafından geliştirilen kültürlerarası ölçek uygulaması rehberine göre gerçekleştirilmiştir.^(11,12) Bu rehberde göre ilk aşamada; ölçeğin Türkçe diline uyarlanması amacıyla çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılmıştır. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin orijinal versiyonu, dil geçerliliği açısından birbirinden bağımsız iki dil uzmanı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye çevrilen bu formunun dil, anlaşılabilirlik, kavramda eşdeğerlik yönünde değerlendirilmesi amacıyla dil alanında uzman dört kişinin görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçekteki ifadelerle sadık kalınarak düzenlemeler yapılmış ve ortak bir Türk-

çe metin oluşturulmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun maddeleri Türk Dili kurallarına uygunluk yönünden iki farklı dil uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Türkçe formu hazırlanan Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe'den İngilizce'ye yeniden çevirisi birbirinden bağımsız iki uzman tarafından yapılmıştır. Çeviri tamamlandıktan sonra araştırmacılar tarafından orijinal ölçek ile Türkçe'den İngilizce'ye çevirisi yapılan ölçek arasında benzerlik veya tutarsızlıkları değerlendirilmiştir ve ölçeğe son hali verilmiştir. Yapılan değerlendirme sonrasında her iki ölçeğin birbirine benzer olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin oluşturulan Türkçe formu üzerinden geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasına başlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki tip veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçları; "Öğrenci Tanıtım Formu" ve "Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği"dir. Öğrenci Tanıtım Formu, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin verileri belirlemek için araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanmıştır. Bu formda öğrencilerin; yaş, cinsiyet, bölüm, farklı meslek grupları ile öğrenme deneyimi olma durumu gibi sorular bulunmaktadır. İkinci form olan Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği de orijinali 1990 yılında Luecht, Madsen, Taugher ve Petterson⁽¹³⁾ tarafından farklı meslek grupları ile çalışan sağlık çalışanları ve öğrencilerinin, disiplinlerarası eğitime ilişkin algılarını ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Literatürde Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin birkaç farklı revizyonu bulunmaktadır.^(6,14,15) Bu çalışmada Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin orijinal versiyonu kullanılmıştır.⁽¹³⁾ Orijinal Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği, 6'lı likert tipinde bir ölçektir ve 18 madde içermektedir. Ölçeğin madde tanımlamaları: 6- *kesinlikle katılıyorum*, 5- *orta derecede katılıyorum*, 4- *biraz katılıyorum*, 3- *biraz katılmıyorum*, 2- *orta derecede katılmıyorum*, 1- *kesinlikle katılmıyorum* şeklindedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 18, en yüksek puan 108'dir. Ölçek ve alt boyut puan toplamalarının yüksek olması disiplinlerarası eğitim algısının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutları şunlardır; (1) Yetkinlik ve Özerklik (1.,3.,4.,5.,7.,9.,10.,13. Maddeler), (2) İşbirliğine olan ihtiyacın algılanması (6., 8. maddeler), (3) Mevcut işbirliğinin algılanması (2., 14.-17. maddeler) ve (4) Başkalarının değerini anlama (11.,12.,18. maddeler).

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formunda; bir alt boyut ve bir madde çıkarılmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin ölçeğe olan katkısı korelasyon matrisi ile değerlendirilmiştir. Madde 11'in diğer maddelere göre ortalamasının daha düşük^(3,6), standart sapmasının ise daha büyük (1.457) olduğu saptanmıştır. Madde 11'in ölçekteki diğer maddelerle çok düşük düzeyde korelasyon göstermesi ölçekten çıkarılmasına neden olmuştur. Uygulanan faktör analizi sonucunda ve Varimax döndürme yöntemiyle 17 maddenin üç faktöre yüklendiği görülmüştür. Madde 11 ölçekten çıkarılmasıyla diğer maddeler kaydırılarak numaralandırılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun 17 madde ve 3 alt boyutlu yapısı şu şekildedir:⁽¹⁾ Yetkinlik ve özerklik

(1.,3.,5.,7.. maddeler), (2) İşbirliğine olan ihtiyacın algılanması (2., 6., 8. maddeler), (3) Mevcut işbirliğinin algılanması (4.,9., 10.,11.,12.,13.,14.,15.,16. ve 17. maddeler).

Veri Toplama

Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek için test-retest yöntemi kullanılmıştır. Literatürde test-retest yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda ölçeğin katılımcılara 2-6 haftalık bir süreçte tekrar uygulanması gerektiği vurgulanmaktadır.⁽¹⁶⁾ Çalışmamızda ölçek öğrencilere üç hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Çalışma, araştırmacılar tarafından ilgili bölümlerin ders öğretim elemanlarından izin alınarak dersin başlangıcında uygulanmıştır. İlk aşamada ölçek 215 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin ilk uygulanma aşamasından üç hafta sonra retest uygulaması 100 öğrenci ile tekrarlanmıştır. Ancak, öğrencilerden 18'inin retest uygulamasında ölçeği eksik doldurduğunu, retest uygulaması dışında bırakılmalarına neden olmuştur ve retest uygulaması toplam 82 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yapılabilmesi için ilgili kurum ve bir üniversitenin etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Örneklem kapsamına alınan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiştir ve araştırmaya katılmayı kabul edenlerden yazılı onamları alınmıştır. Öğrencilere çalışmaya katılmın gönüllülük esasına dayandığı, kendilerine ait bilgilerin gizli tutulacağı ve çalışmanın herhangi bir aşamasında çekilebilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca ölçeği geliştiren yazarlardan ölçeğin çalışmada kullanılabilmesi açısından E-mail aracılığıyla gerekli izin alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 21.0 software (IBM Corp. Released 2012, IBM SPSS Statistics for Windows, version 21.0. Armonk, NY, USA) istatistik paket programı kullanılmıştır. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formunun faktör yapısını ve geçerliğini belirlemek için varimax rotasyonlu açıklayıcı faktör analizi (EFA) kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü yeterliliğinin araştırılmasında Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi (Bartlett Test of Sphericity) kullanılmıştır. Güvenilirlik analizleri olarak, ölçek maddelerinin iç tutarlılığının belirlenmesinde Cronbach alpha(α) katsayısı ve test-retest arasındaki uyumun belirlenmesinde ise sınıf içi korelasyon kat sayısı (ICC) kullanılmıştır. Bartlett testinin anlamlılığı için $p < 0.05$ ve KMO ise > 0.60 kabul edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizinde 0.500'ün üzerindeki faktör yükleri anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Örneklem kapsamına alınan 215 öğrencinin yaş ortalaması 22.33 ± 2.11 olup, %83.3'ü kız öğrencidir. Öğrencilerin 67'si (%31.2) hemşirelik, 48'i (%22.3) fizik-tedavi ve rehabilitasyon, 44'si (% 19.5) odyoloji, 35'i (%16.3) tıp ve 23'ü (%10.6) sosyal hizmet bölümünde öğrenim görmektedir. Ayrıca öğrencilerin

%21.6'sı önceden farklı meslek grupları ile öğrenme deneyimlerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 1. KMO ve Bartlett Sonuçları

Kaiser Meyer Olkin (KMO)		0,882
Bartlett Sphericity Testi	x ²	1384,888
	Sd	136
	p	0.001

Tablo 2. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin Varyans Açıklama Tablosu

Faktör	Başlangıç Özdeğerleri			Varimax Toplam Faktör Yükleri		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli
Boyut 1	6.276	36.916	36.916	4.235	24.913	24.913
Boyut 2	1.542	9.068	45.985	2.448	14.402	39.314
Boyut 3	1.299	7.643	53.628	2.433	14.313	53.628

Geçerlik

Verilerin açıklayıcı faktör analizi için uygunluğu, Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO'nun 0.60'dan yüksek ve Bartlett Sphericity testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.⁽¹⁷⁾ Ölçeğin geçerlik çalışmalarında ölçme aracının uygulanması sonucunda elde edilen verilerin

faktör analizi sonuçlarına göre; KMO değerinin 0.882 olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar ışığında, verilere uygulanacak faktör analizi sonuçlarının yararlı ve kullanılabilir olduğu belirlenmiştir. Bartlett testi sonucunda değişkenler arasında anlamlı düzeyde yüksek ilişki bulunduğu ve verilerin faktör analizi uygulamak için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 1; x²: 1384,888, Sd: 136, p < 0.01).

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formunun yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde açıklayıcı faktör analizi (EFA) kullanılmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin ölçeğe olan katkısı değerlendirmek için yapılan korelasyon matrisi incelemesi sonucunda toplam 18 maddenin birbirleri ile orta düzeyde korelasyon gösterdikleri saptanmıştır. Ancak madde 11'in ölçekteki diğer maddelerle çok düşük düzeyde korelasyon gösterdiği belirlenmiş ve ölçekten çıkarılmıştır. Madde-toplam istatistikleri incelendiğinde; madde 11 ölçekten çıkarıldığında ölçek ortalaması (76.59) ve varyansının (116.598) arttığı, madde-toplam korelasyonunun çok düşük olduğu (0.135) belirlenmiştir. Ayrıca, madde 11'in ölçekten çıkarılması ile cronbach alfa değerinin (0.886) yükseldiği tespit edilmiştir. Uygulanan faktör analizi sonucunda ve Varimax döndürme yöntemi ile, 17 maddenin üç faktöre yüklendiği ve faktör yüklerinin 0,500'ün üstünde olduğu görülmüştür. Bu üç boyuta ait varyans açıklama oranları Tablo 2'de ve faktör yükleri ise Tablo 3'de gösterilmiştir. Varimax döndürme işleminin uygulanmasından sonra ölçek, bir boyut ile varyansın %24.913'ünü, iki boyut ile varyansın %39.314'ünü ve üç boyut ile ise varyansın %53.628'ini açıklamaktadır.

Tablo 3. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
Madde1 Meslektaşların iyi eğitilmiştir.	0.728		
Madde2 Meslektaşların diğer mesleklerdeki bireylerle yakın çalışma yapabilirler.		0.737	
Madde3 Meslektaşların büyük oranda otonomi gösterirler.	0.737		
Madde4 Diğer mesleklerdeki bireyler, mesleğim tarafından yapılan çalışmalara saygı duymaktadır.			0.530
Madde5 Meslektaşların, amaçları ve hedefleri konusunda son derece olumludur.	0.606		
Madde6 Meslektaşların diğer mesleklerle işbirliği yapması gereklidir.		0.814	
Madde7 Meslektaşların mesleğe katkı ve yetenekleri konusunda çok olumludur.	0.565		
Madde8 Meslektaşların diğer mesleklerdeki bireylerin çalışmalarından yararlanmalıdır.		0.684	
Madde9 Diğer mesleklerdeki bireyler, mesleğimi takdir etmektedir.			0.638
Madde10 Meslektaşların, birbirlerinin mesleki kararlarına güvenirlir.			0.539
Madde11 Meslektaşların, diğer mesleklerin yeteneklerini ve katkılarını anlamak için her türlü çabayı gösterirler.			0.611
Madde12 Meslektaşların son derece yetkindir.			0.599
Madde13 Meslektaşların diğer mesleklerde çalışanlar ile bilgi ve kaynak paylaşmaya isteklidir.			0.698
Madde14 Meslektaşların diğer mesleklerde çalışan bireylerle ile iyi ilişkilere sahiptir.			0.679
Madde15 Meslektaşların, diğer ilgili meslekleri takdir ederler.			0.606
Madde16 Meslektaşların birbirleriyle iyi çalışırlar.			0.644
Madde17 Diğer mesleklerdeki bireyler sık sık meslektaşlarının önerilerini alır.			0.595

Faktör 1: Yetkinlik ve Özerklik; Faktör 2: İşbirliğine Olan İhtiyaçın Algılanması; Faktör 3: Mevcut İşbirliğinin Algılanması

Tablo 4. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	r	α	Güvenirlik Düzeyi
Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği	17	0.920	0.926	Yüksek Derecede Güvenilir

r: Sınıf içi güvenirlik katsayısı (ICC), α : Cronbach alfa katsayısı

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirliliğinin belirlenmesinde test-retest güvenirlik analizi için sınıf içi güvenirlik katsayısı (ICC) ve iç tutarlık analizi için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Uygulanan test-retest güvenirlik analizi sonucunda, 17 maddeden oluşan Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeğinin sınıf içi güvenirlik katsayısı $r=0.920$, cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=0.926$ olarak bulunmuş ve ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu saptanmıştır.

Tartışma

Luecht, Madsen, Taugher ve Petterson tarafından farklı meslek grupları ile çalışan sağlık profesyonelleri ve öğrencilerinin disiplinlerarası eğitime ilişkin algılarını ölçmek geliştirilen Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin orijinal versiyonunun Türkçe geçerlik ve güvenirliliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada dil ve kavram eşdeğerliği, yapı geçerliği, iç tutarlık analizi ve sınıf içi güvenirlik katsayısı değerlendirilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik güvenirliliği için uygun bağımsız örneklem sayısı (denek sayısı ve çeşitliliği bakımından) istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliği sağlamaktadır. Özellikle ölçek çalışmalarında uygun büyük bağımsız örneklem sayısı kullanılması önemlidir.⁽¹⁴⁾ Çok değişkenli istatistiksel yöntemlerde genellikle örneklem büyüklüğünün madde sayısından 10 kat fazla olması yönündedir.^(14,17) Ölçeğin orijinali 18 madde içermektedir. Bu nedenle çalışmamızda ölçek madde sayısının on katından daha fazla katılımcıya ($n=215$) ulaşılmıştır.

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formunun yapı geçerliliğinin belirlenmesinde açıklayıcı faktör analizi (EFA) kullanılmıştır. Yapılan madde analizi sonucunda madde 11 ölçekten çıkarılarak, ölçeğin 17 madde ve 3 faktörlü formu oluşturulmuştur. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'ne yönelik yapılan önceki geçerlik güvenirlik çalışmalarında, bizim çalışmamızda olduğu gibi madde 11 ölçekten çıkartılmıştır.^(5,14,15) Çalışma sonuçlarımız, McFadyen ve arkadaşlarının,⁽¹⁴⁾ Leitch'in⁽⁵⁾ çalışma sonuçları ile faktör yapısı açısından benzerlik göstermektedir. Ancak, Luecht ve arkadaşları⁽¹³⁾ ile Williams ve arkadaşlarının⁽⁶⁾ çalışma sonuçlarıyla faktör yapısı açısından farklılık göstermektedir. McFadyen ve arkadaşlarının⁽¹⁴⁾ yaptıkları çalışmada, Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin orijinal formundaki dördüncü faktörün (diğerlerinin değerini anlama), mesleki gelişimin başlangıcında olan lisans öğrencilerininin değerlendirilmesinde kullanılmasının uygun olmadığı vurgulanmıştır. Bu faktörün değerlendirilmesi için profesyonel

bir çalışma ortamı ve klinik tecrübenin olması gerektiği belirtilmektedir.⁽¹⁴⁾ Bizim çalışmamızda ise, orijinal ölçekteki dördüncü faktörün ("*Meslektaşlarım, diğer mesleklerin yeteneklerini ve katkılarını anlamak için her türlü çabayı gösterirler*" ve "*Diğer mesleklerdeki bireyler sık sık meslektaşlarımızın önerilerini alır*") üçüncü faktörle uyumlu olduğu belirlenmiştir. Leitch'in⁽⁵⁾ çalışma sonuçları çalışmamızla paralellik göstermektedir. Dolayısıyla çalışma sonuçlarımıza göre bu maddelerin, öğrencilerin klinik ortamda eğitimcileri ve meslektaşlarının rehberliğinde uygulama yapma, sağlık ekip üyelerini gözlemleme fırsatı bulmaları nedeniyle hem öğrencilerin hem de sağlık çalışanlarının değerlendirmesinde kullanılmasının uygun olabileceğini düşündürmektedir.

Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenirlik çalışmasında test-retest güvenirlik analizi sonuçlarına göre sınıf içi güvenirlik katsayısı $r=0.920$, cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=0.926$ olarak bulunmuştur ve ölçeğin Türkçe formunun yüksek derecede güvenilir olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun farklı meslek gruplarıyla çalışan sağlık çalışanları ve öğrencileriyle yapılacak çalışmalarda güvenle kullanılabileceği gösterilmiştir.

Sonuç

Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizlerine göre; 18 madde ve dört faktörlü Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin, Türkçe versiyonunun 17 madde ve üç faktörlü yapıda olduğu ve ölçeğin bu haliyle geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği'nin Türkçe formu, farklı meslek grupları ile çalışan sağlık bakım öğrencilerinin, disiplinlerarası eğitime ilişkin algılarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Allen DD, Penn MA, Nora LM. Interdisciplinary healthcare education: fact or fiction? Am J Pharm Educ. 2006;70(2):39. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1636929/>
- Duerst B, Boh L, Rosowski P, Elvers L, Geurkink E, Hanson J. Fostering interdisciplinary education for pharmacy students in a rural health care setting. Am J Pharm Educ. 1997;61(1):371-4.
- O'Leary KJ, Sehgal NL, Terrell G, Williams MV. Interdisciplinary teamwork in hospitals: a review and practical recommendations for improvement. J Hosp Med. 2012;7(1):48-54. doi: 10.1002/jhm.970.
- Buelow JR, McAdams R, Adams A, Rich LE. Interdisciplinary teamwork: Student differences and teaching implications. AJHS. 2010;1(1):11-22. Available from: <http://clutejournals.com/index.php/AJHS/article/view/988/972>
- Leitch J. Exploring psychometric properties of the interdisciplinary education perception scale in health graduate students. J Interprof Care. 2014;28(1):52-7. doi: 10.3109/13561820.2013.820691.
- Williams B, Webb V. Examining the measurement properties of the Interdisciplinary Education Perception Scale (IEPS) in paramedic education. Nurse Educ Today. 2013;33(1):981-5. doi: 10.1016/j.nedt.2012.10.015.
- Mitchell P, Belza B, Schaad DC, Robins LS, Gianola FJ, Odegard PS. Working across the boundaries of health professions disciplines in education, research, and service: The University of Washington experience. Acad Med. 2006;81(10):891-6. doi: 10.1097/01.ACM.0000238078.93713.a6.
- Baldwin DC, Baldwin MA. Interdisciplinary education and health team training: A model for learning and service. J Interprof Care.

- 2007;21(S1):52-69. doi: 10.1080/13561820701579992.
9. Andrus NC, Bennett NM. Developing an interdisciplinary, community-based education program for health professions students: The rochester experience. *Acad Med.* 2006;81(4):326-31. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16565182>
 10. Hand RK, Dolansky MA, Hanahan EE, Sundaram VM, Tinsley N. Quality comes alive: An interdisciplinary student team's quality improvement experience in learning by doing healthcare education case study. *QAHE.* 2013;5(1):26-32. Available from: <http://asq.org/edu/2014/09/quality-comes-alive-an-interdisciplinary-student-teams-quality-improvement-experience-in-learning-by-doing-healthcare-education-case-study.pdf>
 11. Aksayan S, Gözüm S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber-I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi.* 2002;4(1):9-14. Available from: <http://hemarge.org.tr/ckfinder/userfiles/files/2002/2002-vol4-sayil-147.pdf>
 12. Aksayan S, Gözüm S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber-II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi.* 2003;5(1):3-14. Available from: <http://hemarge.org.tr/ckfinder/userfiles/files/2003/2003-vol5-sayil-65.pdf>
 13. Luecht RM, Madsen MK, Taugher MP, Petterson BJ. Assessing professional perceptions: design and validation of an Interdisciplinary Education Perception Scale. *J Allied Health.* 1990;19(2):181-91. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/2365636>
 14. Mcfadyen AK, Maclaren WM, Webster VS. The Interdisciplinary Education Perception Scale (IEPS): An alternative remodelled sub-scale structure and its reliability. *J Interprof Care.* 2007;21(4):433-43. doi: 10.1080/13561820701352531.
 15. Vaughan B, Macfarlane C, Dentry T, Mendoza G. The Interdisciplinary Education Perception Scale (IEPS): which factor structure?. *J Med Educ.* 2014;6(3):67-71. doi: 10.5959/eimj.v6i3.259
 16. Akgül A. İstatistiksel analiz teknikleri. 1st ed. Emek Ofset Ltd. Şti; 2003.
 17. Büyüköztürk Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. 2nd ed. PegemA Yayıncılık; 2005.